

UNIwersytet MIKOŁAJA KOPERNIKA W TORUNIU
Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy
Katedra Podstaw Umiejętności Klinicznych i Kształcenia Podyplomowego
Pielęgniarek i Położnych

dr hab. n o zdr. Anna Andruszkiewicz, prof. UMK

Kierownik Katedry Podstaw Umiejętności Klinicznych
i Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych
Wydział Nauk o Zdrowiu CM

Bydgoszcz, 20.04.2023 r.

Ocena osiągnięć naukowych Pana dr Jakuba Lickiewicza w ramach postępowania habilitacyjnego w
dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o zdrowiu

Podstawa prawna

Art. 219 ust. 1 pkt. 1-3 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U.2021 poz.478).

Sylwetka zawodowa

Dr Jakub Lickiewicz w roku 2003 uzyskał tytułu magistra psychologii na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Marii Curie- Skłodowskiej w Lublinie oraz tytułu magistra prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie- Skłodowskiej w Lublinie, W tym samym roku rozpoczął pracę, jako asystent w Zakładzie Psychologii Ogólnej, Instytut Psychologii, Wydział Pedagogiki i Psychologii, Uniwersytetu Marii Curie- Skłodowskiej w Lublinie. W roku 2011 przeniósł się do Zakładu Psychologii Zdrowia, Instytut Pielęgniarstwa i Położnictwa, Wydział Nauk o Zdrowiu, Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum w Krakowie, gdzie początkowo był asystentem a od roku 2015 do dnia dzisiejszego jest zatrudniony na stanowisku adiunkta. W latach 2013-2015 Habilitant pracował, jako psycholog konsultujący na Oddziale Intensywnej Terapii, Centrum Urazowego Medycyny Ratunkowej i Katastrof w Krakowie a od roku

2015 do 2018 roku, jako psycholog w Poradni Zdrowia Psychicznego w Radziszowie.

Ocena osiągnięcia naukowego

Jako osiągnięcie naukowe, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 1-3 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478) dr Jakub Lickiewicz przedstawił publikacje pod tytułem: „Czynniki modyfikujące występowanie zachowań agresywnych w ochronie zdrowia”. Osiągnięcie naukowe stanowi cykl powiązanych tematycznie publikacji i składa się z pięciu prac oryginalnych. Wszystkie prace zostały opublikowane po uzyskaniu przez Habilitanta stopnia doktora nauk

humanistycznych, w czasopismach anglojęzycznych o zasięgu międzynarodowym posiadającym wskaźnik oddziaływania IF. Trzy z nich zostały opublikowane w czasopismach należących do grup Q1 a dwie do Q2, zatem już przeszły przez procedurę recenzji. Łączna wartość wskaźnika IF cyklu publikacji stanowiącego osiągnięcie naukowe: 17,158

IF. Łączna wartość pkt. MNiSW cyklu publikacji stanowiącego osiągnięcie naukowe: 520.

Na cykl składają się następujące publikacje:

1. Lickiewicz J., Hughes P.P., Makara-Studzińska M. (2021) Attitudes of Psychiatric Nurses toward Aggression: A Polish Study. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 28, 5, 856-866.
2. Lickiewicz J., Husum, T.J., Ruud T., Siqueland J., Musiał Z, Makara- Studzińska M. (2021) Measuring staff attitudes to coercion in Poland, *Frontiers in Psychiatry*, Nov 16; 12: 745215.
3. Lickiewicz J., Piotrowicz K. Hughes, P.P. Makara-Studzińska M. (2020) Weather and Aggressive Behavior among Patients in Psychiatric Hospitals—An Exploratory Study. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 17, 9121.
4. Lickiewicz J., Adamczyk N., Hughes, P.P., Jagielski P., Stawarz B., Makara- Studzińska M. (2021) Reducing aggression in psychiatric wards using Safewards—A Polish study, *Perspectives in Psychiatric Care* Vol. 57, nr 1, s. 50-55.
5. Lickiewicz, J. Jagielski, P. Hughes, P.P. Makara-Studzińska, M. (2020) The Gender-Related Impact of a Violence Management Training Program on Medical School Students—Preliminary Results. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 17, 7130.

We wszystkich pracach dr Jakub Lickiewicz jest pierwszym autorem. Udział Habilitanta opracowano w kontekście zakresu prac przy realizacji badania i powstania każdej z publikacji z zestawienia i oświadczeń współautorów wynika, że udział ten jest dominujący. Habilitantka uzyskała zgodę wszystkich współautorów na włączenie przedmiotowych publikacji do cyklu stanowiącego jej osiągnięcie naukowe. Tematyka osiągnięcia mieści się w nurcie dyscypliny nauki o zdrowiu. Prace koncentrują się wokół dwóch grup tematycznych: oceny czynników ryzyka oraz metod zapobiegania zachowaniom agresywnym. Główne cele prac składających się na osiągnięcie naukowe dotyczyły następujących obszarów badawczych:

1. Określenia czynników wpływających na postawy personelu medycznego wobec zachowań agresywnych pacjentów oraz adaptacja do warunków polskich skali ATAS (Attitudes Towards Aggression Scale) (czynniki ryzyka),
2. Oceny czynników wpływających na postawy personelu medycznego wobec stosowania środków przymusu bezpośredniego oraz adaptacja do warunków polskich skali SACS (Staff Attitudes to

Coercion) (czynniki ryzyka),

3. Określenia czynników ryzyka pod postacią warunków meteorologicznych związanych ze stosowaniem środków przymusu w oddziałach szpitalnych (czynniki ryzyka),
4. Określenia efektywności metod proaktywnych (model Safewards) zapobiegających zachowaniom agresywnym i w efekcie redukcji stosowania środków przymusu w ochronie zdrowia (czynniki ochronne),
5. Określenia wpływu i efektywności treningów zapobiegania zachowaniom agresywnym z uwzględnieniem płci ich uczestników (czynniki ochronne).

Analiza wyników badań zawartych w cyklu prac ujętych w osiągnięciu naukowym wykazała, że zachowania agresywne w ochronie zdrowia są efektem złożonego układu czynników decydujących o występowaniu konfliktu w relacji personel medyczny- pacjent. Interpretacja wyników doprowadziła do sformułowania następujących wniosków końcowych:

- Postawy wobec zachowań agresywnych uzależnione są od typu oddziału, na którym pracuje personel medyczny, poziomu jego wykształcenia oraz doświadczeń zawodowych. Praca na oddziale psychiatrii powoduje postrzeganie zachowań agresywnych, jako zjawiska bardziej złożonego, niż ma to miejsce w przypadku pielęgniarek pracujących na oddziałach somatycznych. W oparciu o dokonaną walidację kwestionariusza ATAS do warunków polskich stwierdzono, że spełnia ono kryteria walidacji psychometrycznej i funkcjonalnej. Istnieją różnice międzykulturowe w zakresie postaw wobec agresji, przejawiające się w innym układzie czynników skali u personelu różnych krajów.
- W oparciu o dokonaną walidację uznanego międzynarodowo narzędzia SACS do warunków polskich stwierdzono, że spełnia ono kryteria walidacji psychometrycznej i funkcjonalnej. Wykazano istnienie różnic w postawach wobec środków przymusu w zależności od funkcji pełnionej na oddziale. Personel pielęgniarski, częściej niż lekarze postrzega środki przymusu, jako element stanowiący proces opieki. Stwierdzono, że poczucie własnej skuteczności (czynnik osobowościowy) nie wpływa na postawy wobec środków przymusu. Istnieją czynniki międzykulturowe w obrębie postaw wobec środków przymusu. Personel polski, częściej niż grupy w innych krajach, postrzega środki przymusu, jako element procesu leczenia i uważa je za akceptowalną formę radzenia sobie z zachowaniami agresywnymi.
- Stwierdzono, że liczba stosowanych środków przymusu na oddziałach psychiatrii zależy od czynników meteorologicznych. Można do nich zaliczyć: niskie ciśnienie atmosferyczne oraz jego szybki spadek (tzw. aura przedburzowa), wiatr fenowy oraz gwałtowne zmiany temperatury.
- Wykazano, że zastosowanie modelu Safewards, wpływającego na atmosferę panującą na oddziale i relację personel medyczny - pacjent powoduje zmniejszenie liczby stosowanych środków przymusu,

liczby pacjentów, wobec których stosuje się te środki oraz ilości zachowań agresywnych. Modele proaktywne, poprzez swój wpływ na źródła zachowań agresywnych, są efektywną metodą redukcji ich liczby na oddziałach.

- Istnieją różnice w postrzeganiu zachowań agresywnych pomiędzy kobietami i mężczyznami, które zmieniają się pod wpływem treningu zapobiegania zachowaniom agresywnym (model TERMA). Ma on pozytywny wpływ na poczucie własnej skuteczności oraz na nadzieję na sukces uczestników obojga płci (zmienne osobowościowe). W przypadku kobiet, oddziaływanie edukacyjne powoduje także zmianę w postrzeganiu zachowań agresywnych. W wyniku treningu w mniejszym stopniu oceniają one tego typu zachowania, jako dysfunkcjonalne, funkcjonalne i ochronne. Zmiana ta nie występuje w przypadku mężczyzn. Trening zapobiegania agresji wpływa na jej postrzeganie przez studentów kierunków medycznych, co jest istotną zmienną wpływającą na ich postawy wobec tego zjawiska w późniejszej pracy z pacjentem.

Podsumowując, ocena cyklu powiązanych tematycznie publikacji składających się z pięciu prac oryginalnych jest wysoka. Cykl zasługuje na uznanie go za stanowiący znaczny wkład w rozwój wiedzy z nauk o zdrowiu ze względu na:

- bardzo istotną wspólnie tematykę obejmującą zagadnienia dotyczące czynników ryzyka oraz metod zapobiegania zachowaniom agresywnym w ochronie zdrowia;
- wartościowy materiał empiryczny oraz wnikliwość wnioskowania wynikającą ze znajomości literatury przedmiotu, metodologii, co pozwoliło na formułowanie wniosków umożliwiających rozwijanie teorii naukowych dotyczących uwarunkowań zjawiska agresji w ochronie zdrowia; — adaptację wartościowych i trafnych narzędzi badawczych do warunków polskich: skali ATAS (Attitudes Towards Aggression Scale) oraz skali SACS (Staff Attitudes to Coercion);
- wskazanie metod zapobiegania zachowaniom agresywnym i ich implementację do praktyki.

Dyskusje w publikacjach przedstawionych do recenzji cechuje dojrzałość i refleksja teoretyczna. Złożoność poruszanej problematyki zachowań agresywnych w ochronie zdrowia, ich wieloaspektowość, zwrócenie uwagi na czynniki ryzyka wskazuje na kompleksowość realizowanych projektów badawczych i wysokie kompetencje analityczne Habilitanta. Analizując treści prac badawczych zwraca uwagę wielopłaszczyznowe podejście do ważnych społecznie zagadnień, jak również troska o uogólnianie wyników oraz ich aplikacja do praktyki, co także w mojej opinii jest bardzo cenne.

Ocena pozostałego dorobku naukowego

Poza przedstawionym cyklem publikacji, który stanowi podstawę do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego, dorobek obejmuje również publikacje, których tematyka jest związana z dziedziną nauk o zdrowiu. Prace, których autorem lub współautorem jest Habilitant zostały opublikowane w recenzowanych

czasopismach naukowych a dorobek dopełniają podręczniki i rozdziały w monografiach. W działalności badawczej można wyróżnić cztery główne nurty:

1. Wpływ pandemii COVID-19 na funkcjonowanie psychologiczne jednostki w aspekcie indywidualnym i społecznym;
2. Zachowania agresywne w kontekście społecznym i ochronie zdrowia;
3. Psychologiczne uwarunkowania podejmowania decyzji w leczeniu;
4. Adaptacja narzędzi badawczych z obszaru nauk o zdrowiu do warunków polskich.

Dorobek w części towarzyszącej stanowi wzmocnienie głównego osiągnięcia Habilitanta i wskazuje na Jego potencjał naukowy. W dorobku towarzyszącym zwraca uwagę wkład w tworzenie i adaptację narzędzi, które mogą być wykorzystywane w badaniach prowadzonych w obszarze nauk o zdrowiu np. Kwestionariusz Przekazywania Złych Wiadomości (Breaking Bad News Skills, BBNS), autorstwa Wioletty Szwed-Lopaty i Jakuba Lickiewicza.

Oceniając dorobek publikacyjny zwraca uwagę znaczny wzrost zarówno pod względem jakościowym jak i ilościowym w rozwoju naukowym dr Jakuba Lickiewicza pomiędzy obroną doktoratu a wszczęciem przewodu habilitacyjnego, a w szczególności w ciągu ostatnich lat, kiedy ukazała się większość publikacji. Łączna wartość wskaźnika IF wynosi 44,329. Liczba cytowań (bez autocytowań) przed doktoratem: 5, po doktoracie: 42. Współczynnik Hirscha ma wartość 4.

Habilitant brał czynny udział w 26 konferencjach naukowych, w tym 9 międzynarodowych gdzie wygłosił prezentacje ustne, w pięciu był pierwszym autorem oraz dwukrotnie prezentował swoje badania w formie posterów,

Po uzyskaniu stopnia doktora Habilitant był kierownikiem grantów międzynarodowych i krajowych:

- 2022- nadal- członek WG3 w projekcie ReMO „Researcher Mental Health Observatory” (CA 19117). Projekt finansowany w ramach funduszy COST.
- 2020-nadal — członek Management Committee, Vice WG5, członek WG2 i WG4 w projekcie FOSTREN "Fostering and Strengthening Approaches to Reducing Coercion in European Mental Health Services” (CA 19133). Projekt finansowany w ramach funduszy COST.
- 2020-2021- Kierownik projektu w Polsce, projekt „Citizens psychological distress and their perception of effectiveness and restrictiveness of national measures to prevent the spread of COVID-19 epidemic”. Projekt był finansowany ze środków EOSCsecretariat.eu (nr grantu 831644).
- 2018-2022- Kierownik projektu "Adaptacja narzędzi służących ocenie zachowań agresywnych przez personel" (K/ZDS/007815/ N43/DBS/000066).
- 2015- 2017- Kierownik projektu „Zachowania agresywne i skuteczność zapobiegania przemocy na oddziałach psychiatrii” (K/ZDS/006182).

— 2011- 2014- wykonawca w projekcie „Psychopatia a procesy przetwarzania bodźców emocjonalnych” finansowany ze środków Narodowego Centrum Nauki (2011-2014), Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego (2011/01/N/HS6/03196),

Habilitant współpracuje aktywnie z Oslo Metropolitan University w Norwegii, z University of Haifa w Izraelu oraz Oklahoma State University w USA. Na podkreślenie zasługuje fakt, że wymiernym efektem tych działań są badania, publikacje oraz adaptacja narzędzi badawczych.

Dr Jakub Lickiewicz jest aktywny w roli recenzenta, dokonywał oceny artykułów dla międzynarodowych i krajowych czasopism naukowych. Jest członkiem dwóch towarzystw naukowych: European Violence in Psychiatry Research Group oraz European Network of Training in the Management of Aggression. Odbył trzy staże zagraniczne, które zaowocowały współpracą w postaci wspólnych badań i publikacji oraz osiem wyjazdów studyjnych. Można zauważyć, iż Habilitant uczestniczył w różnego rodzaju projektach badawczych, co z jednej strony wpłynęło na poszerzenie warsztatu badawczego, z drugiej wskazuje na umiejętność współpracy w międzynarodowych interdyscyplinarnych zespołach badawczych. Tematyka projektów badawczych jest spójna z dorobkiem naukowym.

Dorobek dydaktyczny i organizacyjny

Dr Jakub Lickiewicz ma duże doświadczenie dydaktyczne od ukończenia studiów w roku 2003 pracuje, jako nauczyciel akademicki. Prowadzi zajęcia z różnych przedmiotów w tym z: psychologii, psychologii zdrowia, psychologii człowieka chorego, sposobów radzenia sobie z przemocą oraz psychofizycznych aspektów samoobrony dla studentów Wydziału Nauk o Zdrowiu oraz Wydziału Lekarskiego. Od 2011 roku prowadzi również zajęcia dydaktyczne na Wydziale Psychologii i Nauk Humanistycznych w Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza- Modrzewskiego na kierunku Psychologia oraz Prawo i od roku 2022 na kierunku Bezpieczeństwo narodowe w Wyższej Szkole Finansów i Prawa w Bielsku- Białej.

Habilitant jest autorem podręcznika „Agresywny pacjent. Metody i techniki postępowania” wydane przez Wydawnictwo Lekarskie PZWL w roku 2017 oraz autorem i współautorem czterech rozdziałów w podręcznikach akademickich z zakresu komunikacji i bezpieczeństwa pacjenta.

Ponadto wypromował 30 magistrantów na kierunku Pielęgniarstwo i Położnictwo. Był promotorem pomocniczym zakończonego w roku 2020 przewodu doktorskiego nt. „Efficacy of health coaching in patients with a chronic hepatitis C virus liver disease”, promotor: prof dr hab. Tomasz Brzostek, doktorantka: Joanna Sułkowska.

W swojej pracy zawodowej Pan dr Jakub Lickiewicz umiejętnie łączy teorię z praktyką, co znajduje odzwierciedlenie zarówno w publikacjach naukowych, jak i w realizowanych programach badawczych.

Podsumowując, na podstawie przedstawionego do oceny dorobku można stwierdzić, że dr Jakub Lickiewicz konsekwentnie rozwija swoje zainteresowania naukowe realizując swoje zamierzenia publikując w renomowanych czasopismach o zasięgu międzynarodowym. Jest również aktywny w środowisku naukowym, zarówno w obszarze dydaktyki, jak i wdrażania wyników badań do praktyki.

Konkluzja

Dorobek naukowy przedstawiony, jako osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę sformułowania wniosku o stopień doktora habilitowanego, jak i pozostałe osiągnięcia naukowe stanowią znaczny wkład w rozwój nauk o zdrowiu. W mojej ocenie, całościowy dorobek dr Jakuba Lickiewicza spełnia kryteria określone w art.219 ust.] pkt. 1-3 Ustawy z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U.2021 poz. 478). W związku z powyższym składam do Rady Dyscypliny Nauki o Zdrowiu Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, wniosek o przejście do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Kierownik
Katedr Podstaw Umiejętności
Kliniczny i Kształcenia Podyplomowego
Pielęgniarek i Położnych
dr hab. Anna Andruszkiewicz, prof. UMK